

protocol grensoverschrijdend gedrag

Navigatiegroep Gedrag (NGG) december 2020
(bewerkte) versie 2.1 n.a.v. bespreking in DirectieBeraad 12 januari 2021
(bewerkte) versie 2.2. n.a.v. bespreking in GMR 28 januari 2021
vastgestelde versie College van Bestuur (CvB) 1 februari 2021

a.c.j. Keuning

Oh

Samen werken aan een veilig schoolklimaat

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Doelen en uitgangspunten	5
Doelen	5
Uitgangspunten	5
1.2 Herstelrecht en pedagogische tact	6
2. Grensoverschrijdend gedrag	7
3. Maatregelen per route bij grensoverschrijdend gedrag	9
Groene route	10
Oranje route	11
Rode route	11
Paarse route	12
4. Tabel actiepunten bij grensoverschrijdend gedrag	14
5. Bronvermelding	16
6. Bijlagen	17
Bijlage 1: Notatieschema grensoverschrijdend gedrag (Route groen, oranje, rood)	17
Bijlage 2: Incidentregistratie bij Afzondering thuis/school (Route paars)	19
Bijlage 3: Pijlschema grensoverschrijdend gedrag	21
Bijlage 4: Werkwijzen bevorderen sociale ontwikkeling	22
Kanjerttraining	22
KiVa	25
Kwink	25
School, wide Positive Behavior support (SWPBS)	27
Bijlage 5: Observatie-, signalerings- en planningsinstrumenten: Zien! en KanVAS en KiVa	29

Voorwoord

Voor u ligt het protocol ten aanzien van grensoverschrijdend gedrag van de Vereniging voor Protestant Christelijk Onderwijs in het Land van Heusden en Altena 'De Stroming'.

Dit protocol vormt naast de 'gedragscode' het 'pestprotocol' en het protocol 'schorsing en verwijdering' een onderdeel van het sociale veiligheidsplan van de scholen.

In dit gedragsprotocol wordt beschreven wat wij verstaan onder grensoverschrijdend gedrag en op welke manier wij hiermee omgaan binnen onze school.

Het protocol is gestoeld op de sociaal emotionele (SEO) methode 'Kanjertraining'. Zes scholen maken gebruik van deze methode. Daarom ligt het accent op de 'De Kanjermethode'. De andere vijf scholen hanteren een andere methode en deze worden ook beschreven in dit gedragsprotocol. Het protocol is mede tot stand gekomen in samenwerking met de afdeling Leerplicht van OnS Altena. Ook heeft de beleidsgroep Passend Onderwijs, het CvB, en de directeuren van de elf scholen van De Stroming feedback gegeven op dit document.

Een motto dat bij dit protocol grensoverschrijdend gedrag past is het volgende citaat:

'Trust is the highest form of human motivation. It brings out the very best in people'

(Covey, 2016).

Bij sociale veiligheid zijn duidelijke procedures en gedragsregels en handhaving daarvan is belangrijk, maar de essentie ligt ergens anders, namelijk: 'Vertrouwen'.

Vertrouwen schenken aan anderen betekent niet dat er geen problemen of conflicten kunnen zijn; het betekent wel dat de overtuiging heerst dat die op te lossen zijn. Kinderen leren inburgeren in onze samenleving betekent dat we hen leren hoe ze omgaan met zichzelf en anderen. Kinderen leren tijdens hun ontwikkeling conflicten en problemen op te lossen of te voorkomen. Samen met ouders heeft de school daarin een belangrijke (en wettelijk vastgelegde) taak (Van Tuijl & Zijlstra, 2017). We streven allemaal naar hetzelfde doel: in vertrouwen preventief werken aan de sociale veiligheid op onze scholen.

Dit document wordt met alle hoofdstukken en bijlagen vastgesteld op het niveau van De Stroming. De hoofdstukken 1 tot 4 en de bijlagen 1 tot en met 3 worden vastgesteld op het niveau van de school.

Het vastgestelde schoolspecifieke document kan als bijlage worden toegevoegd aan de schoolgids van iedere school van 'De Stroming'. Ook wordt dit protocol op de website van de school geplaatst. Het vastgestelde protocol op het niveau van De Stroming wordt op de website van De Stroming geplaatst.

Inleiding

Sociale veiligheid vinden wij erg belangrijk op onze scholen. Vanwege onze christelijke identiteit hechten wij veel waarde aan de manier waarop wij met anderen omgaan. We zijn elkaars gelijken, een schepsel van God en naar Zijn beeld geschapen. We dienen dus respectvol met elkaar om te gaan. Uit onderzoek blijkt dat het van belang is om grenzen en regels te stellen en adequaat op te treden tegen grensoverschrijdend gedrag. Maar ook het aanmoedigen om positief gedrag te laten zien bij de leerlingen mag niet ontbreken bij het creëren van een veilige schoolomgeving. (Helvoirt & Smeets, 2014) Deze manier van een positieve herstellende begeleiding naar de leerling toe, is voor ons van grote waarde.

Op onze scholen is veel aandacht voor veiligheid, geborgenheid en gezien worden. Dit wordt ook omschreven in “Koers 23” waarin het strategisch beleid van De Stroming tot 2023 wordt beschreven.

“Het is onze missie kinderen tussen de 4 en 12 jaar, die in het Land van Heusden en Altena wonen, onderwijs te bieden vanuit protestants-christelijke waarden en normen. Dat doen wij vanuit de kracht van verbinding, van samenwerken, van het delen van expertise en van solidariteit. En dat doen wij vanuit wederzijds respect, betrokkenheid op de kinderen en aandacht voor elkaar.”

Het protocol ‘grensoverschrijdend gedrag’ dat op onze scholen gehanteerd wordt, is gebaseerd op het ‘Sociale Veiligheid Protocol Kanjertraining’. Zes van de elf scholen van ‘De Stroming’ werken met De Kanjermethode. De overige vijf scholen gebruiken ieder een andere methode namelijk; zoals Kiva, Kwink en School Wide Positive Behavior Support (SWPBS).

Het protocol is als volgt opgebouwd. Ten eerste noemen we de doelen en uitgangspunten rondom de sociale veiligheid op school. Ten tweede komt aan de orde wat we verstaan onder grensoverschrijdend gedrag en de rollen van ouders en school en een korte toelichting over de rol van de wil en onmacht van een kind bij grensoverschrijdend gedrag. Ten slotte volgen de maatregelen in verschillende gekleurde routes van de aanpak t.a.v. het grensoverschrijdend gedrag.

1.1 Doelen en uitgangspunten

Doelen

De volgende doelen streven we na:

- Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek).
- Leerlingen, leerkrachten en ouders¹ weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties.
- Leerkrachten en ouders hebben kennis van het stappenplan van het protocol bij grensoverschrijdend gedrag.

Uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school. De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsprotocol. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn.

2. Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord. Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor de kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. We geven het goede voorbeeld

De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven: We gaan respectvol met elkaar om. We spreken respectvol over elkaar en de kinderen (ook op sociale media). Indien zich een probleem voordoet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

¹ waar 'ouders' staat kan ook 'verzorgers' worden gelezen

1.2 Herstelrecht en pedagogische tact

Vanuit onze christelijke identiteit vinden wij het een vanzelfsprekendheid dat je gemaakte fouten kunt herstellen. Kinderen moeten van hun fouten kunnen leren en de relatie weer herstellen. Ruigrok en Oostrik (2017) beschrijven dat wanneer een leerling de ruimte krijgt om de schade te herstellen, zijn plek binnen de gemeenschap weer terug wordt verdiend. Het doel is om mogelijkheden te bieden voor het omgaan met ongewenst gedrag op een manier waar iedereen beter van wordt.

Hieraan liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag:

- mensen groeien wanneer ze ervaren dat ze betekenis hebben voor anderen en als ze worden aangesproken op hun kwaliteiten;
- iedereen is in staat een positieve bijdrage te leveren aan groepen waarvan hij deel uitmaakt;
- mensen maken fouten, maar zijn in staat die te herstellen en zich op die manier te ontwikkelen;
- gedrag moet je soms veroordelen en afwijzen; mensen afwijzen doe je niet;
- tegen gedrag moet je soms onverbiddelijk en eenduidig 'nee' zeggen; tegen de behoefte die erachter ligt kun je vrijwel altijd 'ja' zeggen.

De Kanjertraining biedt praktische handvatten voor het uitvoeren van het herstelrecht.

Enkele voorbeelden zijn:

- Fysiek iets aangedaan: knuffel geven, een high five
- Iets stuk gemaakt: koop iets nieuws
- Uitgescholden: schrijf een excuusbrief
- Weggelopen: tijd inhalen
- Racisme: werkstuk/opstel maken

Pedagogische tact

Werken vanuit relatie is de basis van ons onderwijs. Leerkrachten geven hier vorm aan door middel van het pedagogische tact. Onder pedagogisch tactvol handelen verstaan wij een relatie waarbij openheid en sensitiviteit voor wat de leerling bezighoudt centraal. Daarbij kijken we naar wat deze leerling nodig heeft en geven we vertrouwen om verder te groeien. De leerling voelt zich hierdoor begrepen. Hieruit ontstaat wederkerigheid en gedeelde verantwoordelijkheid (Bors & Stevens, 2015).

Dit ligt ook aan de basis van dit protocol. Te allen tijde staat de relatie met de leerling voorop en zal hier van beide kanten in geïnvesteerd moeten worden. Daarbij is het onze opdracht dat, hoe ingewikkeld het grensoverschrijdend gedrag van een leerling ook is, we ernaar streven om 'op het goede moment het juiste te doen, óók in de ogen van de leerling'.

2. Grensoverschrijdend gedrag

De Rijksoverheid (2018) noemt een school veilig als de fysieke, sociale en psychische veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op school. Het betekent ook dat de school optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag, en deze zoveel mogelijk voorkomt. Hieronder staat wat de Rijksoverheid onder de verschillende types veiligheid verstaat.

Fysieke veiligheid: Onder de fysieke veiligheid valt (de schending van) de lichamelijke integriteit. De schending hiervan is bijvoorbeeld: slaan, schoppen en duwen.

Sociale veiligheid: Onder sociale veiligheid valt (de aantasting van) integriteit van intermenselijk verkeer. De sociale veiligheid richt zich op het groepsproces. De voorbeelden van aantasting hiervan zijn buitensluiten, uitschelden, belachelijk maken, achterstellen, vernederen en discrimineren.

Psychische veiligheid: Onder psychische veiligheid valt (de aantasting van) de geestelijke gezondheid. De psychische veiligheid richt zich op het individu. De voorbeelden voor aantasting hiervan zijn druk uitoefenen, bedreigen en manipuleren.

Om eenduidig dezelfde taal te spreken is de volgende definitie van grensoverschrijdend gedrag opgesteld.

Grensoverschrijdend gedrag:

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of-intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam (Kanjertraining).

Bij grensoverschrijdend gedrag van leerlingen kan in de praktijk bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Een houding van grove onverschilligheid (hetgeen zich kan uiten in wangedrag en/of overmatig veel verzuim)
- Een bedreigende houding van een leerling naar een leerkracht, een medeleerling, een (hulp)ouder of naar school toe.

Bij grensoverschrijdend gedrag van ouders kan in de praktijk bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Een bedreigende houding van een ouder naar een leerkracht, een leerling, een mede-ouder of naar school toe.

De onderstaande gegevens over de rol van de school en de ouders en de onwil en onmacht van een kind, dat een belangrijk onderscheid kan vormen bij de aanpak van het grensoverschrijdende gedrag worden beschreven in het sociale veiligheidsplan van de Kanjertraining.

Rol van de school:

Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school moet de nadruk liggen op vertrouwen, maar dat kan alleen bestaan als er helder en duidelijk gezag is.

Rol van de ouders:

Van ouders verwachten wij:

- dat er sprake is van loyaliteit ten opzichte van de school van hun kinderen en de leerkrachten die er werkzaam zijn;
- dat zij hun kinderen stimuleren schoolregels, verwoord door leerkrachten en in de schoolgids, altijd te zullen opvolgen;
- dat zij met respect over de leerkrachten spreken en diezelfde houding ook van hun kind verwachten.

Onmacht versus onwil

Kinderen willen zich niet misdragen, maar het gaat wel eens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch komt het voor dat sommige kinderen zich *willen* misdragen. Bij de aanpak van grensoverschrijdend gedrag maken we onderscheid tussen *onmacht en onwil* bij kinderen. Soms is het moeilijk om uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. De Kanjertraining maakt hiertussen een streng onderscheid.

Onmacht

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat gebeurt i.s.m. de ouders van de leerling. Soms komt het voor dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke gezinsomstandigheden of andersoortige beperkingen die ondanks hun onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

Onwil

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden betrokken bij het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen. Op dat moment wordt in het gesprek met de ouders expliciet gevraagd: Keurt u als ouders dit gedrag goed?

3. Maatregelen per route bij grensoverschrijdend gedrag

Om voor iedereen duidelijkheid te schetsen over de te volgen stappen aangaande het adequaat aanpakken van grensoverschrijdend gedrag wordt er een opbouw aangebracht in het soort maatregelen dat zal worden getroffen. We beschrijven vier routes, de eerste drie routes beschrijven de maatregelen binnen de groep. Route 4 beschrijft afzondering van leerling thuis of op school. Bij de totstandkoming van dit hoofdstuk is ook de leerplichtambtenaar betrokken geweest. De leerplichtambtenaar heeft het concept gedragsprotocol bestudeerd en voorzien van feedback. Iedere school heeft een vanuit OnS Altena een contactpersoon toegewezen gekregen. Deze contactpersoon kan bij iedere route worden gebeld voor ondersteuning of advies.

Routes betreffende grensoverschrijdend gedrag

Per route worden verschillende maatregelen onderscheiden en worden later hieronder per fase verder beschreven:

Groene route: Waarschuwing in de groep

Oranje route: Verwijdering uit de groep

Rode route: Nablijfbeleid

Paarse route: Afzondering thuis of op school.

Als het gedrag ernstig is en de onveiligheid aanhoudt kan in het uiterste geval het protocol van schorsing en verwijdering worden ingezet. Hiervoor verwijzen wij naar het protocol 'Schorsing en Verwijdering' van De Stroming. Dit protocol is te vinden op het intranet.

Schorsing en verwijdering

Mocht na de **paarse route** blijken, dat het gedrag nog niet is aangepast en grensoverschrijdend blijft, dan kan het protocol 'Schorsing en verwijdering' in werking treden.

Natuurlijk hebben ouders in samenspraak met de school de inspanningsverplichting om dat te voorkomen. Met hulp van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs, de leerplichtambtenaar en bijvoorbeeld jeugdverpleegkundige wordt er gezocht naar mogelijkheden om de leerling weer toe te laten op school en in de klas. Kinderen zijn immers leerplichtig. Te allen tijde zal de veiligheid van alle betrokkenen (kinderen, leerkrachten, ouders) centraal staan.

Schoolondersteuningsteam (SOT)

Zoals hierboven beschreven is het van belang dat de school niet alleen handelt, maar in verbinding staat met een netwerk van professionals. De leerplichtambtenaar en schoolverpleegkundige zijn respectievelijk via de gemeente Altena (OnS Altena) of de GGD te benaderen. Vanuit het samenwerkingsverband Passend Onderwijs kan het SOT worden betrokken bij de ontwikkeling van een leerling bij grensoverschrijdend gedrag wanneer de veiligheid in het geding komt. De leerkracht deelt de situatie met de intern begeleider en bij de **rode route** zal, zoals hieronder wordt beschreven, de intern begeleider samen met de leerkracht een aanvraag doen voor een SOT bespreking.

Een SOT bespreking vindt iedere zes weken plaats, dus binnen 6 weken moet het SOT betrokken zijn bij het proces. De leerkracht heeft dan nieuwe inzichten opgedaan en zal de adviezen van het SOT uitproberen in de groep.

Voor De Ark en Het Fundament, die tot SWV Langstraat, Heusden, Altena behoren, in tegenstelling tot alle andere scholen van De Stroming, die behoren tot SWV Driegang, verloopt de procedure anders.

De leerkracht deelt de situatie met de IB'er. De leerling wordt besproken in het OT van de school (schoolniveau) en van daaruit wordt gekeken welke externe partners worden ingeschakeld, zoals SMW of de ambulant begeleider vanuit de Kracht.

Registreren

Voor het registreren van grensoverschrijdend gedrag moeten notities worden gemaakt in Parnassys. In bijlage 1 vindt u het notatieschema grensoverschrijdend gedrag. De leerkracht beschrijft op welke situatie een waarschuwing is gegeven en/of de leerling is verwijderd uit de groep.

Bijlage 2 is een incidentregistratie inzake een afzondering thuis of op school. Deze registratie dient als leidraad voor de leerkracht en de school om opbouw van het grensoverschrijdend gedrag te signaleren. In uitzonderlijke gevallen is het gedrag zodanig dat direct een afzondering thuis of op school wordt ingezet.

De Maatregelen:

Groene route: Waarschuwing in de groep n.a.v. een incident

(storend gedrag, kind zoekt grenzen op, maar is wel aanspreekbaar)

Een eerste incident wordt beoordeeld door de leerkracht. Hij/zij geeft de leerling een waarschuwing in de groep wanneer het gedrag van de leerling (terugkerend) grensoverschrijdend is.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Het ongewenste gedrag wordt door de leerkracht benoemd en afgekeurd en er worden handreikingen geboden voor gewenst gedrag.
- De leerkracht is de deskundige en heeft de expertise om de leerling op een juiste wijze een consequentie op te leggen. Hierbij kan worden gedacht aan; De leerling blijft de volgende pauze binnen. Als dit twee keer gebeurt, moet hij/zij opnieuw tijdens de pauze binnen blijven.
- Ook is een interne time-out mogelijk, kind gaat op rustplek/concentratieplek zitten.
- Het overschrijdend gedrag wordt aan de IB'er gemeld, een observatie is wenselijk.
- Herstelrecht wordt toegepast.

Bij geen verbetering van het gewenste gedrag

- Kan 'hulp op afroep' van de **Navigatiegroep Gedrag** worden ingezet.
- Het overschrijdend gedrag wordt aan de IB'er gemeld, een observatie is wenselijk.
- De leerkracht kan informatie inwinnen bij OnS Altena.
- Het incident wordt genoteerd in Parnassys in het notatieschema, zie schema bijlage 1.
- De leerkracht neemt contact op met de ouders wanneer er sprake is van terugkerend grensoverschrijdend gedrag. Van dit gesprek wordt een verslag in Parnassys geplaatst.
- Herstelrecht wordt toegepast.

Oranje route: Verwijdering uit de groep n.a.v. een tweede incident binnen 2 weken of ernstig grensoverschrijdend gedrag

(zeer storend gedrag, grenzen worden overschreden)

Een tweede incident binnen 2 weken leidt tot een externe time-out: verwijdering uit de groep. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Het tweede incident kan een willekeurig incident zijn en hoeft niet overeen te komen met incident één.
- De leerling wordt door de leerkracht uit de groep verwijderd en de leerkracht meldt dit bij de directie/MT (schoolleiding). Of bij een collega volgens afspraak in de klas.
- De leerling werkt gedurende het verdere dagdeel buiten de groep.
- De leerkracht gaat in gesprek met de IB'er.
- De leerkracht voert een gesprek met de leerling en bepaalt (in overleg met de directie/MT) vervolgens waar de leerling de rest van de dag werkt.
- De leerkracht belt op dezelfde dag (in aanwezigheid van de leerling) zijn/haar ouders. De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school. Van het telefoongesprek en/of gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt en ingevoerd in Parnassys.
- Het ongewenste gedrag wordt nauwkeurig omschreven in Parnassys → notities → incidentregistratie, zie bijlage 2.
- Wanneer de **Navigatiegroep gedrag** nog niet is betrokken bij deze casus, kan de 'hulp op afroep' alsnog worden ingezet.
- De leerkracht kan informatie inwinnen bij OnS Altena.
- Nadat het grensoverschrijdend gedrag in deze fase 2 keer is voorgekomen kan er een contract/kindplan worden opgesteld. (zie herstelrecht). Ouders, leerkracht en kind ondertekenen tijdens een gesprek het kindplan/contract.
- Herstelrecht wordt toegepast.

Rode route: Nablijfbeleid

(onacceptabele situatie: kind verliest de controle, overschrijdt de regels)

Een derde incident binnen 2 weken leidt tot verplicht nablijven.

- De leerkracht/schoolleiding bepalen de duur van het nablijven en de taak voor de leerling. Hierbij houden we het herstelrecht in ogenschouw.
- De leerkracht belt op dezelfde dag in aanwezigheid van de leerling zijn/haar ouders.
- Ouders worden uitgenodigd op school en krijgen de procedure schorsing en verwijdering uitgereikt door de directie om hen op de hoogte te brengen van het protocol.
- De intern begeleider brengt de leerling in bij het SOT en brengt de ouders hiervan op de hoogte en nodigt ze hiervoor uit.
- Wanneer de **Navigatiegroep gedrag** nog niet is betrokken bij deze casus, kan de 'hulp op afroep' alsnog worden ingezet.
- Hiervan wordt melding gemaakt in het schema, zie bijlage 2
- De leerkracht kan informatie inwinnen bij OnS Altena.
- Herstelrecht wordt toegepast.

Paarse route: Afzondering thuis of op school

(onacceptabele situatie: kind verliest de controle, overschrijdt herhaaldelijk de regels)

Een vierde incident leidt tot afzondering thuis of op school.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- De schoolleiding belt in aanwezigheid van de leerling zijn/haar ouders. De schoolleiding onderhoudt ook voor het vervolg van de procedure contact met de ouders.
- In geval van afzondering wordt de leerling **in overleg met de ouders** een plaats thuis geboden. Wanneer ouders afwezig zijn kan er op school een plaats voor afzondering worden geboden op de betreffende dag.
- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten, worden de ouders direct van het ongewenste gedrag en gemotiveerd op de hoogte gebracht.
- Wanneer de **Navigatiegroep gedrag** nog niet is betrokken bij deze casus, kan de 'hulp op afroep' alsnog worden ingezet.
- De ouders worden dezelfde dag op school uitgenodigd voor een gesprek met leerkracht en schoolleiding.
- Van het voorval en het gesprek met de ouders wordt door de leerkracht een verslag gemaakt en dit wordt door alle partijen voor gezien ondertekend en in het leerlingdossier in Parnassys opgeslagen.
- De afzondering van een leerling thuis of op school dag kan alleen worden toegepast door de schoolleiding en wordt gemeld bij de bestuurder van de vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs in het land van Heusden en Altena 'De Stroming'.
- De leerkracht kan informatie inwinnen bij OnS Altena.
- Voor advies kan de leerplichtambtenaar worden gebeld. In verband met de AVG wet kunnen scholen niet meer telefonisch of schriftelijk melden.

De leerplichtambtenaren van de gemeente Altena zijn op de hoogte van dit protocol.

Toelichting verschil afzondering en schorsen

Binnen de **paarse route** wordt een leerling in overleg met de ouders voor een dag afgezonderd, dit kan dus thuis of op school worden gedaan. Op het moment van toepassen van de regel: 'afzondering thuis of op school' is het essentieel om dit op de dag zelf met de ouders goed af te spreken. Wanneer dit niet wordt overlegd en de school dus zelf de beslissing tot afzondering neemt, **is er sprake van schorsen!** Dat zou betekenen dat het protocol van schorsing en verwijdering wordt ingezet. Dit is niet de bedoeling van de **paarse route** en dus ook een belangrijk verschil met het protocol 'Schorsing en verwijdering'.

N.B. Let goed op uw woordkeuze als de situatie uit de hand dreigt te lopen. Het is van belang de juiste woorden te kiezen.

Zeg aan de telefoon als ouders erbij worden betrokken:

"Het gaat op dit moment op school niet goed met uw zoon/dochter. Zijn/haar gedrag is grensoverschrijdend en we willen met u overleggen of uw zoon/dochter thuis of op school in afzondering gaat"

Omdat er met de ouders overleg plaatsvindt en beide partijen goedkeuring geven aan de keuze van afzondering is er geen sprake van schorsing. Indien de school een kind naar huis stuurt, zonder overleg met de ouders, dan is er wel sprake van schorsing en gaat de juridische procedure ingang. Dit willen we, als het niet nodig, is voorkomen.

Overgang van paarse route naar protocol 'Schorsing en verwijdering'

Met behulp van de verschillende routes willen we proberen het kind met grensoverschrijdend gedrag te ondersteunen om tot het gewenste gedrag te komen. Ondanks alle ondersteuning lukt het ons, in een enkel geval, niet de leerling binnen de school op te vangen en zijn we handelingsverlegen. Indien een leerling gedurende de paarse route 'de afzondering op school/thuis' niet het gewenste gedrag laat zien, wordt er overgegaan naar het protocol van schorsing en verwijdering van de school. Dit protocol is terug te vinden op de website van de school.

4. Tabel actiepunten bij grensoverschrijdend gedrag

	Stappen	Gevolgen	Wie zijn betrokken	Communicatie naar ouders	Communicatie met leerplicht-ambtenaar
Waarschuwing in de groep	gedrag benoemen en afkeuren notitie in Parnassys contact met ouders	consequenties worden opgelegd	leerling(en) en leerkracht leerkracht leerkracht en ouders	de genomen stappen vermelden en wijzen op eventuele vervolgstappen	n.v.t.
Verwijdering uit de groep	verwijderen uit de groep contact met ouders notitie in Parnassys	de leerling werkt buiten de groep er volgt een gesprek met de leerling	leerling(en) en leerkracht en MT (school-leiding) leerling(en) en leerkracht en ouders leerkracht	de genomen stappen vermelden en wijzen op eventuele vervolgstappen; eventueel uitnodigen voor gesprek op school	dossier in orde maken

Nablijf beleid	<p>duur en taak nablijven bepalen</p> <p>contact met ouders</p> <p>aanmelden bij SOT</p> <p>notitie in Parnassys</p>	<p>de duur van het nablijven wordt bepaald door leerkracht en MT (school-leiding)</p>	<p>leerling en leerkracht en MT (school-leiding)</p> <p>leerling en leerkracht en MT (school-leiding)</p> <p>leerkracht en intern begeleider</p> <p>leerkracht</p>	<p>de genomen stappen vermelden en wijzen op eventuele vervolgstappen</p> <p>ouders uitnodigen voor gesprek op school en op de hoogte stellen van aanmelding bij het SOT.</p>	<p>zorg dat het dossier in orde is.</p>
Afzondering thuis/school	<p>contact met ouders</p> <p>goedkeuring MT (school-leiding)</p> <p>gesprek met ouders</p> <p>verslag van gesprek</p>	<p>consequenties bespreken</p>	<p>MT (school-leiding) en leerkracht en ouders en eventueel intern begeleider</p> <p>MT (school-leiding) en leerkracht en ouders en eventueel intern begeleider</p> <p>MT (school-leiding) en ouders ondertekenen gespreks-verslag</p>	<p>ouders worden op dezelfde dag op school verwacht</p>	<p>De leerplicht-ambtenaar wordt telefonisch advies gevraagd. Geen melding vanwege AVG</p>

5. Bronvermelding

Bors, G., Stevens, L., Andersson, A., Letschert, B., Raadt, R., Verbeeck, K., & van der Raadt, R. (2015). *Pedagogische tact*. Garant.

Covey, S. (2016). *"The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change Interactive Edition"*, p.220, Mango Media Inc.

Helvoirt, C. van, Smeets, M. (2014). Actieplan sociale veiligheid op school. Utrecht: PO-raad en VO-raad. https://www.poraad.nl/files/140930_actieplan_sociale_veiligheid_op_school.pdf

Kanjertraining, S. (2017). Handleiding voor het Kanjer Volg-en Adviesysteem (KanVAS).

Ruigrok, J. en H. Oostrik (2017) *Handboek herstelrecht in het basisonderwijs; in plaats van schorsen*, Oirschot: Quirijn en

Tuijl, C van en I. Zijlstra (2017) *Sociale veiligheid in school, een handreiking voor schoolleiders*, Huizen: Uitgeverij Pica

Vliek, L. (2015). *Effects of Kanjertraining (topper training) on emotional problems, behavioural problems and classroom climate* (Doctoral dissertation, Utrecht University).

Verkregen van

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/sociale-veiligheid/zorgplicht-veiligheid-leerlingen>

Websites

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/documenten/brochures/2016/07/18/zorgplicht-sociale-veiligheid-leerlingen-op-school>

<https://www.kanjertraining.nl/>

6. Bijlagen

Bijlage 1: Notatieschema grensoverschrijdend gedrag (Route groen, oranje, rood)

Dit schema wordt ingevuld wanneer de leerling betrokken is geweest bij een situatie waarbij is sprake is geweest van grensoverschrijdend gedrag.

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of-intimidatie Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam (Kanjertaining).

Registratie Grensoverschrijdend gedrag

Naam leerling Geboortedatum Naam leerkracht	
---	--

Datum:	Plaats: waar speelt de overtreding zich af?	Wat: beschrijf nauwkeurig wat er is gebeurd.	Consequenties voor de lln + acties door de lk	Zijn ouders op de hoogte gebracht?

OMSCHRIJVING (kort, krachtig en objectief):

Wat nam je waar?

Wie waren erbij betrokken?

Wanneer/waar ging het echt mis?

Was de leerling bij te sturen?

Werd er een alternatief geboden? Denk hierbij aan herstelrecht

Wat was het gevolg?

AFSPRAKEN:

- Ouders/ verzorgers worden door de lkr. op de hoogte gebracht
- Consequentie voor de leerling: ...
- Verdere actie leerkracht: ...
- Actie Intern/ Extern: ...

Bijlage 2: Incidentregistratie bij Afzondering thuis/school (Route paars)

Naam leerling Geboortedatum Datum incident Naam leerkracht	
---	--

Beschrijving van het ongewenste gedrag:
(waar, ten aanzien van lk/ lln)

Omschrijving van het incident:

Verslag gesprek met ouders:

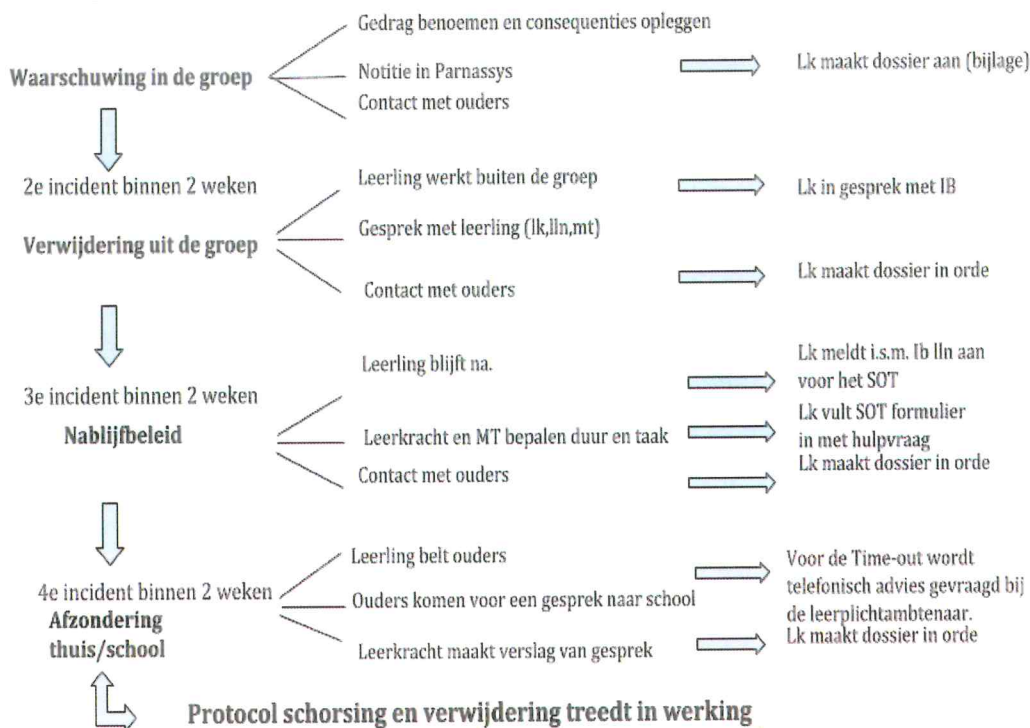
Leerplichtambtenaar:
(betrokken /ingelicht)

Handtekening:

schoolleiding **ouders**

Bijlage 3: Pijlendiagram grensoverschrijdend gedrag

Pijlendiagram protocol grensoverschrijdend gedrag

Bijlage 4: Werkwijzen bevorderen sociale ontwikkeling

Op de meeste scholen van “De Stroming” wordt gebruik gemaakt van de Kanjertraining als methode. Als observatie- en signaleringsinstrument wordt voornamelijk gewerkt met KanVAS (vanuit de Kanjertraining) of de signaleringsmethode KiVa of Zien! Een deel van de scholen gebruikt een andere methode om sociale om de sociale vaardigheden te ontwikkelen. De gebruikte methodes worden hieronder toegelicht.

Per school kan een keuze worden gemaakt, welke methode in dit protocol blijft staan. Er kan tekst worden toegevoegd en tekst worden weggehaald. De methodes worden globaal beschreven, het is heel begrijpelijk wanneer een school de behoefte voelt de eigen methode meer te specificeren. Het is de bedoeling van het protocol daarin mee te gaan. Het uitgangspunt van het gedragsprotocol is dat het bruikbaar moet zijn voor iedere school binnen De Stroming.

KANJERTRAINING

Kanjertraining gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. De training wordt zowel gegeven in psychologenpraktijken als in klassen op basis- en middelbare scholen. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief).

Leerkrachten, directie, ouders en kinderen leren op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. Wezenlijke gedragsveranderingen binnen groepen zijn niet zomaar in een jaar bereikt. Daarvoor is een traject van meerdere jaren nodig. Indien de training goed gegeven wordt door ervaren mensen, blijkt de training op kort termijn effectief. Kinderen laten een afname zien van probleemgedrag en depressieve gevoelens, alsmede een toename op welbevinden en zelfwaardering in klassen met veel problemen en op psychologenpraktijken (Vliek, 2015).

Met de Kanjertraining leren kinderen, leerkrachten en ouders zich op een positieve manier te handhaven in sociaal stressvolle omstandigheden. Onder het motto: wat je meemaakt is interessant, vervelend of naar, maar hoe je ermee omgaat is belangrijker, dat vormt je. Reageer daarom niet met haat, wraak, gezeur, onverschilligheid of cynisme op problemen die zich voordoen in jouw leven. Doe je best er iets van te maken. Zoek oplossingen waarmee je elkaar en de situatie recht doet. Oplossingen die in de toekomst houdbaar zijn.

Kernwoorden van de Kanjertraining zijn: vertrouwen, rust, wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid.

De Kanjertraining is in 1996 begonnen als een ouder- en kindtraining. Deze ouder- en kindtraining wordt nu over het hele land gegeven in de diverse praktijken. Daarnaast is de training uitgegroeid tot een volwaardige methode voor het primair en voortgezet onderwijs. De Kanjertraining is opgenomen in de database voor effectieve jeugdinterventies van het NJI als effectief volgens sterke aanwijzingen. De methode kent een uitgebreid leerlingvolgsysteem (KanVAS) dat erkend is door de Cotan en door de Onderwijsinspectie wordt gebruikt om de

sociale opbrengsten bij kinderen te meten. Het Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS) is gratis voor scholen met een geldige Kanjerlicentie. (www.kanjertraining.nl)

Wat doen we als het misgaat en hoe doen we dat?

Uit: 'Sociale Veiligheidsprotocol voor schoolbreed gebruik van Kanjertraining'

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen, maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. Als volwassenen moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Fase 1: kind heeft last van een ander

Vuistregel van de Kanjertraining: Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen. Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkracht, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren ("mep maar terug"), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind.

Fase 2: het storende gedrag gaat door

Vuistregel van de Kanjertraining: Een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Word dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen en ga samen met een klasgenoot, die je vertrouwt (maatje of buddy), iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die je kan helpen (leerkracht, pleinwacht, ouders). Vaak blijft het bij een incident en is er géén sprake van structureel pesten.

Fase 3: iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Definitie pesten volgens Kanjertraining:

Wanneer een kind of groepje in een machtsverhouding steeds opnieuw een ander kind blijft lastigvallen (psychisch, verbaal of fysiek), spreken we van pestproblematiek.

Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Het gebeurt zonder kwade bedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig (www.pestweb.nl).

Pesten kan heel schadelijk zijn en daarom moeten we samen zorgen dat het snel stopt. Hierbij gaat het om duidelijk begrenzen van ongewenst gedrag (van alle partijen) en het herstellen van

het vertrouwen. Omdat ieder pestgeval anders is, staan hieronder een aantal vuistregels die wij hanteren.

1. Denk aan rollen binnen het pesten.

Wij (het team en de ouders van het kind dat pest) keuren het pestgedrag af en er volgt een consequentie indien het doorgaat. Hierbij wordt pestgedrag omgebogen in positief en betrokken gedrag in de klas. We leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en een positieve rol te spelen voor elkaar. We leren buitenstaanders (klasgenoten) het pestgedrag niet te bekrachtigen. Kinderen leren een goede vriend te zijn van de pester: help je vriend door hem weg te halen bij het pesten en met hem iets anders te gaan doen. Als omstanders/buitenstaanders niet ingrijpen, stemmen ze impliciet in met het pesten. Kinderen die gepest worden, oefenen om duidelijk hun grens aan te geven, geen benzine te geven, erbij weg te gaan en naar een maatje te gaan. Werkt het niet, dan ga je naar het aanwezige gezag. Klasgenoten hebben allemaal maatjes. We leren kinderen hoe je een goed maatje kan zijn voor iemand die last heeft van een ander. Wees zelf te vertrouwen, geef geen benzine aan pestgedrag en ga samen iets anders doen.

2. Betrek de context.

Het betrekken van ouders bij de normvorming en het groepsproces is van groot belang, dit versterkt het WIJ-gevoel. Kinderen luisteren in de eerste plaats naar hun ouders. Ouders helpen hun kind door met vertrouwen te spreken over klasgenoten, ouders en de school. De groepsnorm is van grote invloed op pesten. De groepsnorm moet zijn dat we onze eigen status/populariteit niet versterken op een manier die ten koste gaat van een ander. Deze groepsnorm wordt versterkt door te werken aan het onderling vertrouwen in de groep.

3. We (team en ouders) letten op de manier waarop we dit doen.

Onze leidraad: Wij willen dat iedereen zich veilig voelt op school. Er is daarom geen excuus voor wangedrag. We delen kinderen niet in in daders en slachtoffers. Pesten is een complex probleem waarbij daders en slachtoffers niet altijd te scheiden zijn en soms één en dezelfde persoon is. Kinderen worden niet in hun kracht gezet door ze te labelen als dader of slachtoffer. De 'dader' wordt dan negatief bekeken (met wantrouwen) en doet dan alles fout in de ogen van anderen. Het 'slachtoffer' wordt dan als zwak bestempeld, en wordt niet aangesproken op zijn of haar (veer)kracht. Hoe dan wel: We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen. We blijven met respect spreken over en met elkaar. Wij (ouders en team) geven hierin het goede voorbeeld.

De andere gebruikte methodes voor sociale vaardigheid

KiVa

KiVa is een schoolbreed programma. Dat betekent ten eerste dat KiVa gericht is op de hele school: op alle leerlingen van groep 1 t/m groep 8, op de leerkrachten, op de directie van de school én op de ouders. Ten tweede betekent schoolbreed dat het KiVa-programma bestaat uit een combinatie van interventies op schoolniveau, klassikaal en individueel niveau. Op schoolniveau streeft KiVa bijvoorbeeld naar een cultuur waarin respectvol en positief gedrag de norm is. Op klassikaal biedt KiVa onder meer ondersteuning voor adequaat klassenmanagement, terwijl op individueel niveau gewerkt wordt aan de sociale vaardigheden en de sociaal-emotioneel ontwikkelingen van leerlingen.

Groepsgericht

Binnen KiVa ligt de nadruk op de groep als geheel, en dus niet uitsluitend op specifieke individuen zoals pesters en/of slachtoffers. Bij KiVa vindt men dat alle groepsleden er gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn dat iedereen het prettig heeft en met plezier naar school gaat. Oftewel: niet iedereen is er verantwoordelijk voor dat er problemen in de groep zijn, maar iedereen is er wél verantwoordelijk voor dat die problemen worden opgelost en in de toekomst worden voorkomen. Ons motto luidt dan ook: samen maken wij er een fijne school van!

Preventief en curatief; nadruk op preventie

KiVa kenmerkt zich door de preventieve aanpak, want voorkomen is beter dan genezen. Door veel aandacht te besteden aan groepsvorming en het leren kennen van elkaar, ontstaan er positieve gedragsnormen in de groep. Het resultaat is dat positief gedrag door de groep wordt gestimuleerd en met status wordt beloond, terwijl negatief gedrag collectief wordt afgekeurd. Daardoor vertonen leerlingen minder negatief (normoverschrijdend) gedrag. Door de preventieve insteek worden enorm veel problemen effectief voorkomen. Als er zich toch problemen voordoen dan kunnen deze met de curatieve onderdelen van KiVa adequaat worden opgelost. Deze combinatie van preventief en curatieve aspecten werkt (Bron: Nederlands Jeugdinstituut).

Oplossingsgericht en toekomstgericht

Vanuit het KiVa-programma wordt oplossings- en toekomstgericht gewerkt. Dat betekent onder meer dat vanuit het programma liever niet te veel wordt teruggekeken op wat er is gebeurd, wie wat zou hebben gedaan en wie de schuld moet krijgen. 'Archeologie spelen' kost enorm veel tijd en vaak levert het veel frustratie op. Er bestaan altijd verschillende versies van wat er is gebeurd: de één zegt zus, de ander zegt zo...

Voor meer info zie <https://www.kivaschool.nl/het-kiva-programma/>

KWINK

Kwink is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL). Inclusief burgerschap en mediawijsheid. Voor groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs. Kwink biedt een doordacht SEL-programma, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten. Praktisch, leuk en altijd

actueel. Gericht op preventie (van bijvoorbeeld pesten op school) en de kracht van een veilige groep. Sluit goed aan bij de principes van PBS (Positive Behaviour Support).

Kwink:

- Voorkomt verstorend gedrag en pesten
- Kent een groepsbrede, preventieve aanpak
- Zorgt voor een sociaal veilige groep
- Verhoogt de leeropbrengsten
- Werkt met vijf bewezen gedragscompetenties
- Biedt iedere les unieke filmpjes
- Voldoet aan de Wet Sociale Veiligheid!

Wetenschappelijk onderbouwd en erkend

- Kwink is geïnspireerd op het boek 'Groepsplan Gedrag, planmatig werken aan passend onderwijs' van dr. Kees van Overveld. Kees van Overveld is inhoudelijk adviseur van Kwintessens, de maker van Kwink. Hij bundelde zijn ervaring en kennis én bewezen wetenschappelijke inzichten in het boek 'Groepsplan Gedrag'.
- Internationaal onderzoek (www.casel.org) wijst uit dat een sterk ingevuld programma voor sociaal-emotioneel leren (SEL) in combinatie met goed klassenmanagement, ook tot hogere scores leidt voor taal, lezen en rekenen.
- De onafhankelijke Erkenningscommissie interventies heeft Kwink erkend als 'goed onderbouwd'. Kwink is daardoor nu opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut (Nji).

Pesten en preventie

- We spreken van pesten als het negatieve gedrag naar een ander doelbewust is, langere tijd aanhoudt en er sprake is van machtsongelijkheid. Lang niet alles is dus pesten. Uit wetenschappelijke literatuur over pesten blijkt dat je moet uitgaan van het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep om pesten te voorkomen. Preventief!
- Een sterke, sociaal veilige groep voorkomt pesten. In zo'n groep spreken kinderen elkaar op een positieve manier aan op hun gedrag. Kwink leert kinderen hoe dat moet. Met een structureel, goed doordacht programma dat meetbaar is in de SCOL en in ZIEN! en daarmee al aan een belangrijke eis van de Inspectie van het Onderwijs voldoet.
- Kwink is een methode die preventief werkt. Veel gedragsproblemen zijn door het aanbieden van goed onderwijs te voorkomen. Preventie is daarbij het sleutelwoord. Onderzoek bevestigt dat preventie vele malen effectiever en daardoor ook goedkoper is dan achteraf (curatief) repareren.
- Kwink leert positief gedrag aan en voorkomt zo in veel gevallen onnodige 'reparatie' achteraf.

Heldere leerlijn voor Burgerschap

- Kwink heeft twee lijnen: voor sociaal-emotioneel leren én voor burgerschap. Samen vormen die een dekkend aanbod voor de inhoud van de nieuwe Burgerschapswet. De vrij toegankelijke lessen zijn deels gemaakt in samenwerking met het College voor de Rechten van de Mens. Met aansprekende animaties en filmpjes.

Wat is mediawijsheid?

- Kwink sluit graag aan bij de volgende definitie: 'Mediawijsheid is de verzameling competenties die je nodig hebt om actief en bewust deel te kunnen nemen aan de mediasamenleving.' Het gaat bij die vaardigheden dan om onder andere begrip, gebruik, communicatie en strategie waaronder reflecteren op eigen mediagebruik en doelen realiseren met media.

ZIEN! en Kwink

- ZIEN! heeft ervoor gezorgd dat Kwink meetbaar is in ZIEN! op basis van onder andere de sociale vaardigheden die ook in Kwink verweven zijn: sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing en inlevingsvermogen. Dit zijn direct te beïnvloeden leerling-kenmerken, waarop Kwink zich ook actief richt.

Voor meer info zie: <https://www.kwinkopschool.nl>

SCHOOL WIDE POSITIVE BEHAVIOR SUPPORT (SWPBS)

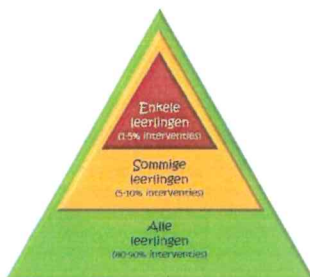
Doel

Het primaire doel van PBS is om de leerprestaties te verbeteren door vanuit gedeelde waarden een sociale omgeving te scheppen die het leren bevordert, gedragsproblemen voorkomt en ongewenst gedrag snel bijstuurt. Positief model staan op alle niveaus neemt hierin een belangrijke plaats in.

PBS wordt gekenmerkt door de volgende 5 pijlers:

- Schoolbrede aanpak vanuit gedeelde waarden.
- Preventie staat centraal
- Vanuit gedeelde waarden gewenst gedrag vaststellen, aanleren en bekrachtigen.
- Besluitvorming over gedragsbeïnvloeding op basis van data en borging van de aanpak
Op het groene, gele en het rode niveau
- Er is sprake van partnerschap met ouders en samenwerking met de keten
- De PBS-piramide

Het PBS-team

De interventies van PBS uitgewerkt voor 't Kompas op het groene niveau

- De groene interventies

- De waarden en gedragsverwachtingen zijn zichtbaar in alle ruimtes
- Het systematisch actief aanleren van gewenst gedrag
- Pestpreventie vanuit PBS
- Het systematisch bekrachtigen van gewenst gedrag
- Ongewenst gedrag effectief begrenzen
- Heldere gedragsverwachtingen uitspreken
 - Actief negeren
 - De reactieprocedure toepassen
 - De twee minuten regel
 - Consequenties
- Dataverzameling over gedrag
- Actief toezicht houden
- Leerlingen betrekken bij PBS
- Actief samenwerken met ouders

Bijlage 5: Observatie-, Signalerings-, en planningsinstrumenten: Zien! en KanVAS en KiVa

Zien!, KanVAS en KiVa worden op onze scholen gebruikt als leerlingvolgsysteem op het gebied van de sociaal, emotionele ontwikkeling. Hieronder volgt allereerst een verantwoording m.b.t. Zien! en hoe op deze school Zien! wordt ingezet om de sociale veiligheid te vergroten. Daarna volgt een verantwoording m.b.t. KanVAS en KiVa.

Zien!

De wet verstaat onder sociale veiligheid op school dat de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen wordt gewaarborgd en dus niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Er heerst een veilige en positieve sfeer op school. Pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag worden zoveel mogelijk voorkomen of er wordt tegen opgetreden. Scholen moeten volgens de wet met behulp van de monitor inzicht krijgen in drie belangrijke aspecten van veiligheid:

- Hoe ervaren leerlingen de sociale en fysieke veiligheid op school?
- Hebben leerlingen te maken met aantasting van de sociale en fysieke veiligheid?
- Hoe is het gesteld met het welbevinden van leerlingen op school?

Deze drie aspecten komen terug in de vragenlijst ZIEN! Leerling 5-8 Leer- en leefklimaat, respectievelijk geoperationaliseerd in de categorieën Veiligheidsbeleving, Pestbeleving en Welbevinden.

De definities van deze categorieën zijn als volgt:

- Veiligheidsbeleving is het ervaren van een veilig gevoel in diverse (school)situaties. De leerling heeft het gevoel erbij te horen.
- Welbevinden is het zich goed voelen in de klas zowel op relationeel gebied bij de leerkracht als op school gebied.
- Pestbeleving is het gevoel van een kind dat er sprake is van een stelselmatig fysieke, verbale en/of relationele agressieve benadering door andere kinderen, waarbij het slachtoffer het gevoel heeft dat hij niet tegen de dader(s) op kan.

Meer achtergrondinformatie is te vinden in de Verantwoording ZIEN! Leerling 5-8 Leer- en leefklimaat en de Verantwoording ZIEN! Leerling 5-8 Veiligheidsbeleving. Deze kun je downloaden van de website <https://www.parnassys.nl/producten/modules/zien>. De verantwoordingen zijn ook te vinden onder de knop Informatief op het startscherm van Zien! in ParnasSys.

KanVAS

Een product dat het kenniscentrum van de Kanjertraining heeft ontwikkeld is het digitale Kanjer Volg- en Adviesstelsel (KanVAS). Dit stelsel bestaat onder andere uit een sociogram, een leerlingenvragenlijst, een docentvragenlijst en een breed scala aan pedagogische adviezen. De leerlingvragenlijst is goedgekeurd door de COTAN en kan door scholen eveneens gebruikt worden om de sociale opbrengsten aan de onderwijsinspectie te verantwoorden.

KiVa

Monitoring: meten is weten

Een leerkracht heeft maar één paar ogen; in de groep gebeuren er dingen buiten het zicht van de leerkracht. Daarom vinden we bij KiVa dat het belangrijk is om het (ook) aan de leerlingen zelf te vragen hoe het met hen gaat, middels de KiVa-monitor. Uit onderzoek blijkt dat leerlingen dat heel goed zelf kunnen aangeven én dat leerkrachten niet altijd goed weten wat er speelt in de groep tussen leerlingen. Met de uitkomsten van de KiVa-monitor krijgt de leerkracht concrete handvatten om de sfeer in de groep te verbeteren en er voor te zorgen dat iedereen een fijne tijd heeft. Daarnaast is de KiVa-monitor op schoolniveau een goede check: zijn we op de goede weg op het gebied van sociale veiligheid? Heeft ons beleid effect?